

PARNIČENJE

Vaš sudski spor nije pravni problem, nego poslovni

Parnica kao prva opcija sinonim je za nerazumno poslovanje. Dugotrajna je, skupa, frustrirajuća, neizvjesna i znači rizik izvan kontrole. Procjenjuje se da je rizik parničenja i do šest puta veći od redovitog rizika poslovanja na tržištu. Unatoč tome parnica je u poslovnom svijetu i dalje prečesto prva opcija

piše **dr. sc. SRĐAN ŠIMAC**

sudac Visokoga trgovačkog suda RH i predsjednik Hrvatske udruge za mirenje, nacionalni i internacionalni medijator u gospodarskim sporovima

Danas je poslovanje zahtjevnije i složenije nego ikad. Ono zahtijeva donošenje mnogih i brzih odluka te stupanje u različite odnose. Uvjet za uspjeh u poslovnim odnosima najčešće su suradnja i povjerenje. Međutim, put prema poslovnom uspjehu izložen je raznovrsnim zaprekama, među kojima su suprotstavljena mišljenja, različita tumačenja ugovora, nesporazumi, loša komunikacija, prepirke, iznevjerena očekivanja, gubitak po-

vjerenja i, napokon, sudski sporovi. Svi oni opterećuju poslovanje više nego što poslovni ljudi to žele priznati.

Dugogodišnje iskustvo suca, arbitra i medijatora u brojnim domaćim i inozemnim gospodarskim sporovima omogućilo mi je susresti se s velikim brojem nepotrebnih, neopravdanih i nerazumnih sporova između poslovnih subjekata. Svi su oni još do jučer bili bliski poslovni partneri prepuni međusobnog povjerenja. Preko noći su postali ljuti protivnici.

Zašto je tome tako i je li to moguće spriječiti? Poduzetnici ne ostvaruju zaradu za vrijeme sporenja. Sporenje je neproduktivno vrijeme i napor. S druge strane, sudovi nisu poslovno osjetljivi subjekti i u pravilu ne uvažavaju realnost poslovnog okruženja i njegovih problema.

Propadaju vrijeme i novac

U poslovanju se svaki raskid ugovora smatra poslovnim neuspjehom. Svaka parnica je poslovni neuspjeh. Parnica kao prva opcija postala je sinonim za nerazumno poslovanje. Dugotrajna je, skupa, frustrirajuća, neizvjesna i predstavlja rizik izvan kontrole. Procjenjuje se da je rizik parničenja i do šest puta veći od redovitog rizika poslovanja na tržištu. Jednako tako, pouzdano se zna da je za poduzetnike višestruko skuplje pronaći novog poslovnog partnera nego zadržati staroga. Unatoč tome parnica je u poslovnom svijetu i dalje prečesto prva opcija.

Malo se tko odlučuje za parnicu sa željom i spremnošću da izgubi. Svi žele pobijediti, što više, većina je uvjeren u svoju pobjedu. Paradoksalno je da tako istodobno misle stranke na suprotnim stranama u istoj parnici. S druge strane, postavlja se pitanje koji to poslovni razlozi prečesto tjeraju poslovne ljude na parnice premda se zna da se iskustvo suđenja svrstava među najteža iskustva u životu.

Tužba je objava rata

Zašto su sudovi i parnice poslovnim ljudima usprkos navedenom atraktivne? Što ih to privlači ili gura u parnicu? Parnica je doslovce civilizirani oblik rata. Tužba je objava rata drugoj strani. Ona predstavlja izraz najvišeg stupnja nepovjerenja, čak izdaje, u bilo kojem odnosu. Zato tužba recipročno proizvodi čvrst i agresivan odgovor, prikupljanje i angažiranje sredstava, informacija, ljudstva, stručnjaka 'specijalaca' naružanih posebnim znanjima kao svojevrstne 'vojske', zahtijeva vrijeme, napuštanje radnog mjesta, planiranje itd.

Tužbom se pokreću 'ratni strojevi' koji se mnogima čine nezaustavljivima. Zveckaju se pravnim oružjima i stranke odlučno prihvaćaju putovanje u pogibelj, uz uvjerenje da se baš ništa drugo više ne da učiniti. Sve do podnošenja tužbe, neslaganja i sukobi između poslovnih ljudi u vezi s tim tko je u pravu prilično su benigni. Od podnošenja tužbe oni postaju ozbiljni. Angažiranje pravnog sustava i pravne profesije na tradicionalni način postojeći sukob višestruko uvećava. Od tog trenutka među njima više ništa nije isto. 'Sve' što su stranke do tada pokušale nije dalo rezultat. Jedna drugu drže nerazumnom, tvrdoglavom, neposlovnom, agresivnom, lažljivom, zločestom i opasnom. Odlučile su da je došlo vrijeme da silom jedna drugoj pokažu i dokažu

NE POSTOJE sporovi između tvrtki. Uvijek je riječ o sporovima između ljudi u tim tvrtkama. Odatle i toliko teškoća u njihovu rješavanju

da su baš one u pravu. Iznevjerena su im očekivanja, razočarenje je prevladalo, povjerenje se izgubilo i zato vjeruju da im je na raspolaganju ostao samo rat. Svaki rat trenutačno proizvodi snažni osjećaj povezanosti i zajedništva članova suprotnih timova. Oni se usmjeravaju na obranu i osvetu protivniku. Na drugoj strani u sporu odjednom se više ne nalazi samo stranka, već neprijatelj kojemu se prečesto oduzimaju ljudski atributi.

Uvećani sukob uvećava i subjektivni i kolektivni osjećaj – mi smo u pravu, bez svijesti da taj snažni osjećaj nema ozbiljnog utemeljenja u objektivnim pokazateljima te da je najmanje polovica potrebnih informacija za donošenja ispravne odluke skrivena na drugoj strani.

Nema pobjednika

Agresivne i suprotstavljajuće taktike u pravilu stoje na putu donošenja najboljih odluka i postizanja najboljih rješenja. Opstrukcija nije učinkovita, čak je i nekorisna. Agresija jedne strane prirodno proizvodi još agresivniji odgovor. Ne i rješenje. Očekivanje poslovnih ljudi da će sud umjesto njih pronaći najbolje rješenje spora, naravno, upravo ono uz koje baš oni pobjeđuju, nije moguće utemeljiti na bilo čemu pouzdanom. Zato se ne pouzdajte u obećanja o vašoj pobjedi

Prije nego što se upustite u spor, suočite se s nekoliko činjenica

- Stranke u sporu jedini su vlasnici svojih sporova.
- Stranke su najveći eksperti za svoje živote i poslovanje.
- Stranke su najvažnije osobe u sporu i u postupku njegovog rješavanja.
- Samo stranke u sporu znaju što se točno dogodilo između njih.
- Samo stranke znaju koje je rješenje spora za njih najbolje.
- Samo stranke imaju punu ovlast za odlučivanje o rješenju spora.

u parnici. Izvjesnost nije karakteristika parničnog postupka, pa je pomalo neobično da poslovni ljudi kojima su izvjesnost i upravljanje rizicima važne odrednice u poslovanju olako pristaju na parničnu neizvjesnost i rizik. Čini se kao da oni tako nesvjesno izabiru staviti neprobni povez preko očiju.

Upitajte se koliko vam je važna pobjeda u sukobu ili sporu s poslovnim partnerom? Pobjeđivanje nije najbolji način za vođenje poslovanja. Zato umjesto pitanja: 'Možemo li pobijediti?' prvo se upitajte: 'Što možemo učiniti da sukob ili sudski spor nestanu?' Dakle, umjesto na pobjedu u budućnosti, fokusirajte se na nagodbu – rješenje danas!

Može i drugačije

Poslovni ljudi, nositelji odlučivanja, kod donošenja odluka o načinu rješavanja poslovnih sporova često upadaju u najmanje dvije zamke: izjednačuju pravni savjet sa svojim pravom i/ili dobro pravno rješenje problema brkaju s dobrim rješenjem za sebe. U oba slučaja postaju zarobljenici pravnih pozicija i pravnih pogleda na problem. U stvarnosti nema pravnih problema. Kreiramo ih isključivo mi pravnici.

Poslovni ljudi svakodnevno odlučuju, pregovaraju, upravljaju, zapošljavaju, planiraju, bave se prodajom, marketingom, pribavljanjem i ugovaranjem poslova, unapređivanjem poslovanja i kreiranjem novih proizvoda i usluga itd. Drugim riječima, oni često rade sve u tvrtki. Međutim, kada izbije sukob ili se pokrene sudski spor, prema nekom nepisanom pravilu oni se sasvim od njih distanciraju. Prepuštaju pravnim i HR odjelima, odvjetnicima, sudovima i sucima da ih rješavaju umjesto njih. Na njih ujedno prebacuju i odgovornost za njihovo rješavanje. Menadžeri, rukovoditelji, članovi uprava, vlasnici, pokušajte sporove u poslovanju ne gledati kao pravne, već isključivo kao poslovne probleme. I jednako tako se odnosite prema njima.

Bez izravne uključenosti donositelja odluka u rješavanje poslovnih sporova i to na obje strane, nema ni brzog ni ekonomičnog ni kvalitetnog rješenja bilo kojeg problema, pa tako ni rješenja sukoba ili spora među poslovnim partnerima. Uz sasvim drugačije pristupe i postupke rješavanja sukoba i sporova, prilagođene potrebama novog vremena te potrebama i interesima poslovnog svijeta, najveći dio njih, naravno, uz malu pomoć, moguće je riješiti u samo jednom danu. Takva rješenja najčešće kao bonus često prati i nastavak poslovne suradnje između partnera koji su se samo privremeno našli u sporu. ■